

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “สัจจ — ความจริงใจ”

คำว่า **สัจจ** อ่านแบบภาษาบาลีว่า **สัตถ** - จะ มีความหมายหลายอย่าง เช่น ความจริง คำจริง สิ่งที่มีจริง ความจริงใจ ในที่นี้จะเสนอในความหมายว่า **ความจริงใจ** ซึ่งกล่าวถึงความเป็นไปของธรรมฝ่ายดีทั้งหลายทั้งปวง ที่เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายกิเลส ซึ่งจะขาดความเข้าใจถูกเห็นถูกไม่ได้ และเป็นแกนสำคัญในการรู้แจ้งความจริง ตามความเป็นจริง

ข้อความจากปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย จริยาปิฎก แสดงความเป็นจริงของสัจจะความจริงใจ ซึ่งเป็นบารมี (ธรรมที่ทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส) ด้วย ว่า

**“พึงพิจารณาความถึงพร้อมแห่งสัจจบารมี โดยนัยเป็นต้นว่า
เพราะเว้นสัจจะเสียแล้ว ศีลเป็นต้นก็มีไม่ได้ เพราะไม่มีการปฏิบัติอันสมควรแก่ปัญญา
เพราะรวมธรรมลามกทั้งปวง ในเพราะกำลวงสัจจธรรม
เพราะผู้ไม่มีสัจจะเป็นคนเชื่อถือไม่ได้ เพราะนำถ้อยคำที่ไม่ควรยึดถือต่อไป มาพูด
เพราะผู้มีสัจจะสมบูรณ์เป็นผู้ตั้งมั่นในคุณธรรมทั้งปวง”**

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ทุกคำเกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ เป็นคำที่มีค่าอย่างยิ่ง เป็นไปเพื่อประโยชน์ คือความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยส่วนเดียว ไม่มีโทษเลยจากคำจริงที่ทรงแสดง และผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรมนั้น ต้องเป็นผู้มีความจริงใจที่จะฟัง ที่จะศึกษา ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น แต่เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อขัดเกลาละคลายความไม่รู้ของตนเองที่สะสมมาอย่างมากมายยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ซึ่งถ้าไม่เริ่มฟังพระธรรมตั้งแต่ในขณะนี้ ก็ชื่อยังไม่เริ่มที่จะขัดเกลาละคลายไม่รู้

แม้แต่ผู้ที่เป็นบรรพชิต สละอาคารบ้านเรือนมุ่งสู่เพศที่สูงยิ่ง ก็จะต้องเป็นผู้มีความจริงใจตั้งแต่ก่อนบวชและเมื่อบวชแล้วก็ต้องสำนึกในความเป็นพระภิกษุตั้งแต่ตื่นจนหลับ ทั้งหมดเพื่อการศึกษา พระธรรมอบรมเจริญปัญญาและน้อมประพฤติตามพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด ไม่ล่วงละเมิดในสิ่งที่ผิดแม้เพราะเหตุแห่งชีวิต มีชีวิตเจริญตามรอยพระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จะต้องขัดเกลากิเลสอย่างยิ่ง จะต้องมีชีวิตเหมือนอย่างคฤหัสถ์ไม่ได้อีกต่อไป

สัจจะ ความจริงใจ เป็นธรรมประการหนึ่งที่ส่งเสริมเกื้อหนุนให้กุศลธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นและเจริญขึ้น เพราะวาบุคคลผู้ประกอบด้วยสัจจะ ย่อมเป็นผู้ที่จริงใจต่อการที่จะขัดเกลากิเลสของตนเอง ขณะที่กุศลจิตไม่เกิด แล้วเกิดระลึกขึ้นได้ว่า “เราพึงเป็นผู้มีความจริงใจต่อการเจริญกุศล” ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กุศลเกิดขึ้นได้ หรือว่าในขณะที่อกุศลกำลังเกิด ไม่เป็นผู้ที่จริงใจที่จะละคลายอกุศล ขณะนั้นก็ปล่อยให้ออกุศลเกิดขึ้น แต่ว่าขณะที่อกุศลเกิดแล้ว เป็นผู้ที่จริงใจต่อการที่จะละคลายอกุศล ขณะนั้นกุศลก็เกิดได้

การดำเนินชีวิตประจำวันของพระโพธิสัตว์ เป็นการเจริญกุศลที่ละเอียดทุกทาง และทุกท่านที่ยังไม่รู้แจ้งอริยสัจธรรม เป็นผู้ที่กำลังดำเนินรอยตามพระโพธิสัตว์คือจะต้องอบรมเจริญปัญญาและเจริญกุศลทุกประการเพื่อที่จะดับกิเลส เพราะฉะนั้นก็ควรที่จะได้พิจารณาถึงชีวิตประจำวันของพระโพธิสัตว์ก่อนที่พระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยพระองค์เป็นผู้ที่มีสัจจะ คือความจริงใจในการเจริญกุศล เพื่อขัดเกลาละคลายกิเลส, ความจริงใจ เป็นการไม่หลอกหลวงตัวเอง และไม่หลอกหลวงบุคคลอื่น รวมถึงการพูดคำจริง ไม่โกหกหลอกลวงด้วย ท่านที่ศึกษาพระธรรม มีความจริงใจที่จะศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจพระธรรม แต่ถ้าศึกษาเพราะเหตุอื่น คือเพื่อลาภ เพื่อยศ เพื่อสรรเสริญหรือเพื่อสักการะ ขณะนั้นไม่ใช่ความจริงใจในการศึกษาพระธรรม ก็ควรที่จะได้พิจารณาจุดประสงค์จริงๆ ของการศึกษาพระธรรม ว่ามีความจริงใจต่อการที่จะเข้าใจพระธรรมอบรมเจริญปัญญาเพื่อที่จะได้ขัดเกลากิเลส ที่จะละกิเลสได้เป็นสมุจเฉท (ถอนขึ้นได้อย่างเด็ดขาด) เท่านั้น ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น นี่คือสัจจะ ความจริงใจซึ่งเป็นบารมีคือเป็นกรรมฝ่ายดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลสด้วย

ตามความเป็นจริงแล้วจะเห็นได้ว่า ถ้าไม่มีความจริงใจต่อการที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย สิ่งนั้นก็สำเร็จไม่ได้ แม้แต่ในเรื่องของกุศลทั้งหลาย ก็เช่นเดียวกัน ทั้งใน เรื่องของท่าน การให้ การสละ วัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น เรื่องของศีล ความประพฤติที่ดั่งมทางกาย ทางวาจาที่เป็นปกติในชีวิตประจำวัน และการวิริยดิ้นรนจากทุจริตประการต่างๆ เรื่องของภาวนา การอบรมความสงบของจิต และการอบรมเจริญปัญญา ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีสัจจะ มีความจริงใจ มีความไม่คลาดเคลื่อนต่อการเจริญกุศลทุกๆ ชั้น ทุกๆ ประการ กุศลประการนั้นๆ จึงจะเกิดขึ้นและเจริญไพบูลย์ยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งทั้งหมดทั้งปวงนั้นก็กันไปเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง ดังนั้น สัจจะ ความจริงใจ จึงเป็นแกนสำคัญ เป็นบารมีที่จะนำไปสู่การรู้แจ้งอริยสัจธรรม เพราะว่าเป็นความจริงใจในการเริ่มสละกิเลสตั้งแต่ต้นนั่นเอง และสิ่งที่จะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลที่ดีในชีวิตประจำวัน ย่อมไม่พ้นไปจากความเข้าใจพระธรรม ซึ่งเริ่มจากการค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกจากฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ในเมื่อปัญญายังไม่มี หรือยังมีน้อย ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมเพื่อปัญญาจะได้ค่อยๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ ขาดการฟังพระธรรมไม่ได้.

ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖